

בראשית/הגאון הרב בן ציון מוצפי

זרע, עץ פרי עשה פרי למינו, אשר
זרעו-בו על-הארץ; ויהי-
כן. יבותרצא הארץ דשא עשב
מזריע זרע, למינהו, ועץ עשה-פרי
אשר זרעו-בו, למינהו; וירא
אלוקים, כי-טוב. יג ויהי-ערב
ויהי-בקר, יום שלישי. {פ}

בסימנא טבא, נפתח בהלל ושבח
להשם יתברך שזיכה אותנו לעבור
עוד שנה בשלום, ולהגיע לשנה

חדשה, ולהגיע להתחיל את חומש
בראשית, יזכה אותנו השם ואת עם
ישראל כולו

ולסיים את התורה שנה וכל שנה
בבריאות ובמנוחה, בהצלחה
ובהרווחה, בשורות טובות ישועות
ונחמות, יהי רצון בעזרת השם. תחיו
ותאריכו ימים טובים ומוצלחים.

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ

יש עשרת אלפים פירושים על הפסוק
הזה. נתחיל במשהו. הדבר ראשון
שאתה צריך כשאתה לומד תורה זה
אמונה. והאמונה היא שהשם בשמיים
והוא משגיח על כולם. על העליונים
ועל התחתונים והוא ברא את השמיים
ואת הארץ. אם יש לך את זה, אתה
כבר מסודר. תחילת הכל אמונה

בראשית, ברא אלוקים, את
השמים, ואת הארץ. בוהארץ,
היתה תהו ובהו, וחשך, על-פני
תהום; ורוח אלוקים, מרחפת על-
פני המים. ג ויאמר אלוקים, יהי
אור; ויהי-אור. ד וירא אלוקים
את-האור, כי-טוב; ויבדל אלוקים,
בין האור ובין החשך. ה ויקרא
אלוקים לאור יום, ולחשך קרא
לילה; ויהי-ערב ויהי-בקר, יום
אחד. {פ}

ו ויאמר אלוקים, יהי רקיע בתוך
המים, ויהי מבדיל, בין מים
למים. ז ויעש אלוקים, את-
הרקיע, ויבדל בין המים אשר
מתחת לרקיע, ובין המים אשר
מעל לרקיע; ויהי-כן. ח ויקרא
אלוקים לרקיע, שמים; ויהי-ערב
ויהי-בקר, יום שני. {פ}
ט ויאמר אלוקים, יקוו המים
מתחת השמים אל-מקום אחד,
ותראה, היבשה; ויהי-כן. י ויקרא
אלוקים ליבשה ארץ, ולמקוה
המים קרא ימים; וירא אלוקים,
כי-טוב. יא ויאמר אלוקים,
תדשא הארץ דשא עשב מזריע

בקב"ה שהוא ברא את השמיים ואת הארץ.

ולמה פתח באות בית ?

בית היא סמל ליראה. למה ? הגמרא אומרת מכריז רבי ינאי, אדם אין לו בית אבל בונה שער. תבנה בית ואח"כ תבנה את השער. מה רוצה רבי ינאי לומר ? הבית זה יראת השם. בלי יראת שמיים לא נוכל לעבוד את השם. כמו שאמרה הגמרא במסכת שבת, האמונה סדר זרעים, עיתך סדר מועד וכו', חוסן זה סדר נשים, ישועות סדר נזיקין, חכמה סדר קדשים ודעת זה טהרות. יראת השם היא אוצרו. מה הפסוק אומר ? אומר רבא: אדם יודע כל סדרי משנה, אבל אין לו יראה לא שווה כלום. הגמרא מספרת, אם בעל הבית אומר לפועל שלו תעלה לעליית הגג ותוריד 50 ק"ג חיטים. הוריד לו. שואל אותו, הבאת איתו כף חונטון ? מה זה ? אדמה מלוחה ששמים בחיטה שלא תתליע ולא תרקב. אמר לו, לא. ענה לו בעל הבית, מוטב שלא העלת. זאת אומרת אם אדם ילמד תורה ולא ילמד עם זה מוסר ויראת שמיים לא שווה כלום. ועליו אמר שלמה המלך בחכמתו, **בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן**. חכמה זו התורה. אבל צריך לבנות את הבית. הבית זה הכלי. הכלי זה יראת השמיים. שה' יתן יראתו עלינו שלא נחטא. מי שיש לו יראת שמיים אז חוכמתו מתקיימת. **כל שיראתו קודמת לחכמתו, חוכמתו מתקיימת. אין יראתו קודמת לחכמתו, אין חכמתו מתקיימת**. זו הסיבה שהבית היא גדולה. בית זה הבית. צריכה להיות לנו יראת שמים. אח"כ בפנים תכניס חכמה. ראשית חכמה יראת השם.

היראה מביאה לידי חכמה. זו הסיבה שיש 32 פעם שם אלוקים, מ"בראשית ברא אלוקים את השמיים ואת הארץ" עד "אשר ברא אלוקים לעשות". גם הזוהר הקדוש, דורש שזה סמל לשושנה. מי זאת השושנה ? שושנה גימטריא אסתר. 661. אמר הקב"ה, **כשושנה בין החוחים כן רעיתי בן הבנות**. מי זאת השושנה ? השכינה. מי זאת השכינה ? אנחנו. עם ישראל. עכשיו אנחנו יושבים פה שכינה עלינו. בבית הכנסת נמצאת שכינה. בכותל המערבי נמצאת שכינה. בקברי צדיקים נמצאת השכינה. יהודי הולך וחושב ביראת השם השכינה שורה עליו. כמה שיש לו יותר תורה, יותר חכמה, יותר יראה, כך יש עליו יותר אור השכינה. כך כותב רבינו חיים בן עטר. הוא אומר שאור השכינה זה לא אור קבוע. אלא זה אור שמתרבה או חלילה וחס מתמעט לפי ההשתדלות שלנו. כמה שאנו משתדלים יותר אור השכינה יהיה גדול יותר. רבינו חיים ויטאל כותב בספרו שערי קדושה, דבר מפחיד מאד. אם אדם יושב ומצייר שם הוויה כנגדו ושם מורא שמיים עליו ומתכוון לייחד את כל העולמות ע"י שם הוויה, מה פירוש מייחד ? אומר, מי ברא את השמיים ואת הארץ ? הקב"ה. מי ברא את עולם העשיה שעליו ? הקב"ה. מי ברא את עולם היצירה ? מי ברא את עולם האצילות ? הקב"ה. עד שעולה עד למעלה, יכול לזכות לרוח הקודש. תשרה עליו רוח הקודש. תשרה עליו רוח השכינה. אילו הם דברי תנא אליהו, מעיד אני עלי שמיים וארץ, כך אמר אליהו הנביא, שכל אדם ואדם, בין איש בין אישה, בין עבד בין שפחה, בין יהודי

בין גוי, הכל לפי יראת השם שיש לו
כך רוח הקודש, שורה עליו. כל אחד
ואחד שיש לו יראת השם שורה עליו
רוח הקודש של הקב"ה.

אומר הזוהר הקדוש, תסתכל מה
כתוב פה? שם אלוקים מופיע כמילה
שלישית. בראשית ברא אלוקים.
אח"כ תספור מה בא עד האלוקים
שבא אחריו, את השמים ואת הארץ,
ארבע. והארץ היתה תוהו ובוהו, 8.
וחושך על פני תהום, 12,
ורוח אלוקים, 13.

מה הסוד? תספור את עלי השושנה,
ותראה שיש לה 13 עלים. אח"כ, רוח
אלוקים מרחפת על פני המים.
מסביב לעלי הכותרת של השושנה,
יש 5 עלים ירוקים שעוטפים את עלי
הכותרת. כנגד 5 אצבעות. לכן, צריך
לקחת את הכוס לקידוש בחמש
אצבעותיו. כוס גימטריא אלוקים. זה
רמז לשכינה. ואתה מחזיק את הכוס
בחמשת אצבעותיך, זה כמו השושנה
שיושבת על 5 עלים.

יוצא בכל אות ובכל מילה בתורה
הקדושה שלנו יש סודות עצומים מאד
מאד.

רש"י כותב על, בראשית ברא
אלוקים, זאת התורה שנתן הקב"ה
לישראל לדרוש אותה לכם. הקב"ה
נתן לנו את התורה כדי שנלמד אותה,
נבאר אותה ונדרוש בה דרשות.

רבי אברהם סבע, היה בדורו של רבי
יוסף קארו, הוא היה ממגורשי ספרד,
הרגו לו את אשתו, ואת ילדיו, עבר
נדודים וצרות איומות. הוא כתב את
הספר, **צרור המור**, ספר מאד נפלא
על התורה. הביאורים שלו על התורה
מדהימים. הוא כותב בספרו, צרור
המור, "דע שספר בראשית, חתום

באותיות אמת. בראשית ברא
אלוקים, סופי תיבות אמת. וסיים את
מעשה בראשית בכתוב, אשר ברא
אלוקים לעשות, סופי תיבות אמת."
לומר לנו, שהעולם עומד על האמת.
ועל שקר אי אפשר להעמיד כלום.
הכל הולך ונפסד. מדוע מתמוטטים
עסקי העשירים? משום שמלווים
בריבית, משום שעושקים שכר שכיר,
שמזייפים בסחורות. אדם חושב
שהוא מרוויח ולמעשה הוא מפסיד.
לכן חתם את התורה באמת.

והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום

כמה דרשות על זה.

תוהו, אחת. בוהו, שניים. חושך,
שלוש. תהום, ארבע.

לקראת חשוון מתחיל קטיפ האגוזים.
לאגוז קליפה אחת ירוקה. אח"כ
הקליפה הקשה של האגוז, אח"כ יש
הקליפה שחוצצת בין שני חלקי
האגוז, אח"כ יש קליפה דקה שאנו
אוכלים אותה יחד עם פרי האגוז. זאת
אומרת 4 קליפות. לפני שברא
הקב"ה את האור ברא מסביבו 4
עטיפות. אומר רבינו האר"י, שזו
הסיבה שאדם שלומד תורה, צריך
לחזור עליה 4 פעמים. אצל הקב"ה,
אין שכחה, אין תירוצים. בכל זאת,
כשהוא בא ללמד את האדם הראשון
חזר על התורה ארבע פעמים. אומר
מדרש תנחומא, תקרא ארבע פעמים
לפני שאתה עולה לתורה לקרא קטע
מסויים, אפילו שאתה יודע אותו. גם
חכם שבא לדרוש שיעור, צריך לחזור
על השיעור 4 פעמים לפני שמוסר
אותו. שלא יכשל. אפילו שהוא יודע
ושזה ברור לו.

אומר מדרש תנחומא, מעשה **ברבי עקיבא**, שפעם אחת, בקשו ממנו שיקרא בתורה, אמר להם שהוא לא יכול. אז מצאו איזה חכם אחר. אחרי התפילה שאלו אותו תלמידיו, מדוע לא קרא? שהרי מי שנותנים לו כוס שיברך או שקוראים אותו לעלות לתורה ולא עולה מקצרים ימיו של אדם חס ושלום. אם יש לו סיבה, שזה בן לאחר אבא או שני אחים אחד אחרי השני והוא מפחד מעין הרע, זה משהו אחר. שאלו אותו למה לא קראת? אמר להם, השבת לא חזרתי על הפרשה ארבע פעמים, לכן לא קראתי. ריבון העולמים! אתם יודעים מי זה רבי עקיבא? דורש כתרי אותיות, על קוץ וקוץ טילי טילים של הלכות. בכל זאת לא קרא מכיוון שלא חזר ארבע פעמים. ולמה ארבע? כי יש לכל דבר 4 קליפות שסובבות אותו. לדוגמא, תינוק שמלים אותו. יש 3 קליפות שמסירים ממנו. הקליפה הרביעית נשארת איתו, וזה היצר הרע שלו. ואם לא היו מסירים את שלושת הקליפות הללו היה מחריב את העולם. הקליפה הראשונה, זה העורלה, העור העבה. הקליפה השנייה, זה העור הדק של הפריעה. הקליפה השלישית, זה מציצת הדם. רבותינו אומרים, שבמציצת הדם, מוציאים מהתינוק את כל הדם העכור. הגמרא אומרת, שמוצצים את הדם משום רפואה. למה? הסכין נגע לו בדם, חלילה היה שם איזה חיידק, ונשאר על הדם, זה יכול לעשות לו אינפקציה. לכן חייבו את המוהל למצוץ את הדם, להוציא את הדם שנגע בסכין. כעת זורם דם חדש והתינוק מתרפא. אבל לפי הסוד, כל היצר הרע נמצא בתוך דמו. ע"י מציצת הדם בשעת המילה מסלק

ממנו את יצר הרע. כותב רבינו הרש"ש, **רבינו שר שלום שרעבי** בספרו **שער הכוונות**, שעל המוהל לכוון כך, שמציצה בפה, ומילה (מילה גימטריא פה), ואם הכולל גימטריה פו, גימטריא אלוקים. אלוקים, זה כל הדינים שם. ע"י שהוא מוצץ בפה את הדם, מוציא ממנו את כל הרע, ואשרי המוהל המכוון בזה.

ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור

ראה הקב"ה שעתידים לבוא רשעים בעולם, שהם חושך, אז העלים את האור ומייד ברא צדיקים בעולם. הצדיקים הם האור של העולם. בזכות מה העולם קיים? בזכות הצדיקים. הגמרא שואלת, במי הקב"ה חפץ? בצדיקים או ברשעים? מה זה השאלה הזו? השאלה נשאלת מכיוון שהקב"ה ברא את הרשעים. אמר **רבי יוחנן**, אני למדתי יראת שמיים מנערה. מה היא היתה מתפללת? היא המציאה תפילה. נערה רווקה צעירה. **ריבנו של עולם, בראת יצר הרע, ובראת יצר הטוב, בראת רשעים בראת צדיקים, בראת גן עדן, בראת גהנם. יהי רצון מלפניך, שלא יכשלו בי בני האדם.** ממנה למדתי איך מתפללים. הקב"ה ברא את הרשעים בעולם, הוא לא גזר שהם יהיו רשעים, הוא נותן את האפשרות להיות רשע. אפשרות להיות צדיק, יש. הקב"ה חפץ שהרשעים יחזרו בתשובה. אז אין מישהו שהקב"ה מזניח אותו או מסלק אותו מעליו. לכן, אמר, והארץ היתה תהו ובהו... ויהי אור.

שואל המדרש, יראת שמיים מהיכן באה? מה יראת שמיים? תגיד יראת

השם. הרי יש פסוק ראשית חכמה יראת השם תהילתו עומדת לעד. למה רבותינו משתמשים בתואר יראת שמיים? הגמרא שואלת את השאלה ומשיבה. ביום הראשון ברא אור וחושך ועדיין אין שמיים. הרי היה תוהו ובוהו. מה זה תוהו ובוהו? הכל מעורבב. אין ארץ, אין מעלה אין מטה, הכל בלגן אחד גדול. וגם אור וחושך משמשים בערבוביה. "וירא את האור כי טוב ויבדל בין האור לבין החושך". שם את האור בצד אחד ואת החושך בצד שני. עדיין לא היה יום. אח"כ, קרא לאור יום ולחושך קרא לילה. עדיין אין שמש וירח. עדיין הם לא פעלו. השמש לא התחילה להקיף את כדור הארץ. עד מתי? עד יום שישי. הרמב"ן אומר, שלא תהיה לך טעות, שלושה שלבים היו בבריאת האור, שלב א', שעצם האור נברא ביום ראשון. שלב ב', שהמאורות נתלו ביום רביעי, כלומר קבע את השמש ברקיע בצד אחד, ואת הירח ברקיע בצד שני, ונתן להם שמות. אבל הם עדיין לא התנועעו. שלב ג', שבא האדם הראשון ביום השישי והתפלל על הכל. התפלל על הדשאים וצמחו, התפלל על המאורות והתחילו לנוע. התפלל על החיות, והבהמות ונתן להם שמות ונתן להם אפשרות לנוע ולחיות, "נפש, חיה ושמו". אמר לו: שור!!! התחיל השור ללכת. אמר לו טלה! התחיל לעשות מה. נחזור לעניין, מה זה יראת שמיים? ביום השני נבראו רק השמיים והארץ. בפסוק ו, **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, יְהִי רִקיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְיִהְיֶה מַבְדִּיל, בֵּין מַיִם לְמַיִם. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים, אֶת-הַרְקִיעַ, וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ, וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר**

מֵעַל לַרְקִיעַ; וַיְהִי-כֵן. ח וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ, שָׁמַיִם; וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר, יוֹם שֵׁנִי. ביום הראשון עדיין לא היה רקיע, רק ביום השני. אז למה הוא לא ברא שמיים וארץ? תשובת הגמרא היא שהקב"ה כן ברא את השמים ואת הארץ ביום הראשון. אבל עדיין השמיים היו מרופפים. כמו שהפסוק אומר "ועמודיה ירופפון". היו רועדים. והארץ עדיין לא נקרשה ועדיין לא נגלדה. ביום שני הקב"ה גער בהם. אמר לשמיים עמדו! עמדו. אמר לארץ עמדי! עמדה. הראשון בעולם שקבל צעקה מהשם יתברך זה השמיים. הקב"ה גער בהם והם עמדו, ועד הרגע הזה הם עומדים. לכן אומרים יראת שמיים. תלמד יראת השם מהשמיים איך הם פחדו מהשם ועמדו. מבחינה טבעית הם אינם יכולים לעמוד כי הם עשויים מאש ומים. לקח אש ולקח מים ערבב אותם ביחד ונהיה שמיים. אש מים. גבריאל שר האש ומיכאל שר המים. עושה שלום במרומיו. בין האש ובין המים. עשו שלום לכבודו יתברך. הקב"ה רוצה שתהיה לנו יראת שמיים מהתורה שנלמד, מעצמנו. זה לא חוכמה יראת שמיים מצעקות.

רבינו חיים מוולוז'ין כותב על הגאון מוילנא, יום אחד הוא ישב ללמוד תורה והנה הגיע מולו דמות אש. שאל אותו, מי אתה? אמר לו, אני מלאך מהשמיים. מה אתה רוצה ממני? באתי ללמד אותך תורה. ענה לו, לא רוצה. למה? אני רוצה ללמוד תורה מהמוח שלי, לא שאתה תלמד אותי. העוצמה של האדם, לא שכל הזמן ילמדו אותו ויכניסו לו לפה. האדם צריך לטרוח מצד עצמו. בשביל מה נתן הקב"ה שכל לאדם? שיטרח

וילמד. ה' יתן לנו דעת שנוכל ללמוד תורה.

ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

מה פירוש נעשה אדם ?

אומר הגאון מוילנא, אם לא היתה תורה היינו לומדים, שאסור לגזול מהנמלה. נמלה אם היא לוקחת גרגיר חיטה או אורז והולכת להביא את החברות שלה שיעזרו לה לסחוב אותן, עוברות נמלות מקן אחר ולא נוגעות. הן יודעות שזה לא שייך להן. עריות היינו לומדים מיונה. זוג יונים אינם מחליפים את בני זוגם. צניעות מחתול. חתול לפני שהוא מתפנה, לא חתול צפוני, אלא חתול שגדל בפחי הזבל של בית ישראל, כשהוא בא להתפנות הוא חופר באדמה, עושה ומכסה. תלמד ממנו צניעות. לשון רבים. הקב"ה נתן חכמה לבעלי החיים, לכל בעל חיים נטיה מיוחדת שממנה נוכל ללמוד, ולנו נתן את החכמה שנוכל להתבונן ונלמד. לכן אמר "נעשה".

הרב **עוללות אפרים** אומר שלכל התארים יש לשון רבים. למשל איש, אנשים. אישה, נשים. גבר גברים. היחיד שאין לו לשון רבים אדם. אתה לא אומר בן אדמים. אתה אומר בני אדם. למה ? אדם זה יחיד. מה הקב"ה יחיד בעולמו, כך ברא אדם יחיד. לפיכך נברא האדם יחידי בעולם, שכל אחד יגיד **בשבילי נברא העולם**. מה פירוש בשבילי ? אם אני היום לא מתפלל, חס ושלום נחרב העולם. אם אני היום לא אלמד תורה, חס ושלום יחרב העולם. אני לא אגיד זה ילמד וזה ילמד. חייב כל אחד לומר, אם חס ושלום, אני לא

שומר את התורה, אין תורה. כולנו נולדנו מאיש אחד ולא תמצא אדם שזהה לשני. אפילו בתאומים מכרח שיהיה איזה הבדל. איך האדם הראשון הוליד כל כך הרבה דמויות שונות ? זהו כוחו של הקב"ה. שנאמין שהכל מאיתו יתברך.

האישה מברכת "ברוך שעשני כרצונו". הגברים מברכים "שלא עשני אישה" למה ? אישה לא חייבת בהרבה מצוות מכיוון שיש עליה עול. דברים שקשה עליה, הריונות ונידה....לא קל.

מה פירוש "ברוך שעשני כרצונו" ?

פירוש נפלא, של רבינו בחיי. פירוש מדהים. שווה מליון דולר לפחות. כשהקב"ה בא לברא את האדם הראשון הוא התייעץ עם המלאכים. נעשה אדם. מה דעתכם, אני רוצה לברוא אדם. הסכימו המלאכים. היו רק כמה מקטרגים שאמרו: "מה אנש כי תזכרנו...". אליהו הנביא אמר לו, תברא אותו ואני אהיה השמש שלו. כשברא הקב"ה את האישה לא התייעץ עם אף אחד, לכן, האישה מברכת "ברוך שעשני כרצונו". לא ברא אותה מהפה שלא תהיה דברנית, לא ברא אותה מהיד שלא תהיה משמשנית, לא ברא אותה מהראש שלא תהיה ראש הממשלה. ברא אותה מהצלע כדי שתהיה צנועה. ועל כל איבר ואיבר שהיה בורא היה אומר לה היי צנועה ! היי צנועה !!

הקב"ה קרא למלאכי השרת ואמר להם, אברא את האדם או לא ? חלק אמרו, תברא אותו. החסד אמר, תברא אותו הוא יעשה הרבה חסד. עולם חסד יבנה. שאל את האמת,

אֲשֶׁר עָשָׂה, וְהֵנָּה-טוֹב מֵאֲדָם; וַיְהִי- עֶרְבַּ וַיְהִי-בֹקֶר, יוֹם הַשְּׁשִׁי. {פ}

מה אמרה הגמרא ? **טוב** זה היצר הטוב. **מאד** זה היצר הרע. למה מאד זה היצר הרע ? בשביל מה צריך אותו ? לולא היצר הרע אדם לא היה נושא אישה. לא היה מעמיד ילדים. לא היתה זוגיות. אם לא היה יצר הרע לא היה האדם בונה בית, לא היה בונה גשרים. יש יצר הרע כדי שיבנה העולם.

ויהי אדם לנשמת חיים

החזקוני אומר, הנשמה נצחית. הקב"ה ברא את האדם הראשון מפיו. נשימה כביכול של הקב"ה. "זרק בו נשמה". כך אומרת הגמרא בסנהדרין. מה עשה הקב"ה ? צבר את עפרו. עשה אותו גולם, אח"כ זרק בו נשמה והעמיד אותו על רגליו. כמו שהקב"ה נצחי כך הנשמה שבאדם היא נצחית.

הגויים הם מהקליפה שמבחוץ. הם לא מהטהרה. הם מהטומאה. גר שנתגייר זה היה בו נשמה קדושה.

ויפח באפיו

מה זה ויפח ?

אומר המדרש, כאדם הנופח במפוח. תראה מה זה נשמה, חלק אלוקא ממעל יש לו לאדם. הפלא ופלא.

אחרי זה היה חטא עץ הדעת. השם ירחם עלינו. אומר **מדרש פליאה**, למה חטא האדם הראשון ? ראה שתיים ולא ראה שלוש. מה פירוש "ראה שתיים ולא ראה שלוש" ? מה ראה שחטא ? מה זה השתיים ? ומה זה השלוש ? הגאון מוילנא פענח את הצופן הזה. בפרק ג' באבות כתוב,

אני אברא את העולם ? אמרה לו, לא ! שכולו שקרים. האדם יהיה שקרן. חסד בעד, אמת נגד. קרא לצדק, צדק לברוא את האדם או לא ? אמר לו, כן ! יהיו הרבה צדיקים. קרא לשלום, אני אברא את האדם ? אמר לו לא ! כולו מחלוקות ומריבות. חסד וצדק בעד. אמת ושלום נגד. **חסד ואמת נפגשו, צדק ושלום נשקו.** לקח הקב"ה את האמת והשליך אותה לארץ. "**ותשלך אמת ארצה.**" נשארו שניים מול אחד וברא את האדם. את האמת צריך לחפש. האמת תהא נעדרת, זה מה שקורה בדור שלנו. שאלו, למה הקב"ה זרק את האמת ולא את השלום ? תירץ **רבי חיים מבריסק**, האמת היא נשברת. וגם רסיס מהאמת זה משהו. לכן, את האמת הוא זרק. אבל אם חלילה היה זורק את השלום כל הזמן היו מלחמות.

**וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ,
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ: זָכָר
וּנְקֵבָה, בָּרָא אֹתָם. כַּח וַיִּבְרָךְ
אֹתָם, אֱלֹהִים, וַיֹּאמֶר לָהֶם
אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-
הָאָרֶץ, וּכְבֹּשׁוּהָ; וּרְדוּ בְּדַגַּת הַיָּם,
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, וּבְכָל-חַיָּה,
הַרְמֵשֶׁת עַל-הָאָרֶץ. כִּטְוִיאֹמֶר
אֱלֹהִים, הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם אֶת-כָּל-
עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-
הָאָרֶץ, וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בוֹ פְּרִי-
עֵץ, זֶרַע זֶרַע: לָכֶם יִהְיֶה,
לְאֹכְלָה. לֹולְכָל-חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל-
עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל רֹמֵשׁ עַל-
הָאָרֶץ, אֲשֶׁר-בוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶת-כָּל-
יֶרֶק עֹשֵׂב, לְאֹכְלָה; וַיְהִי-
כֵן. לֹא וַיִּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-**

הסתכל בשלושה דברים, ואין אתה בא לידי עבירה. דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. מאין באת, מאיש ואישה, לאן אתה הולך? אתה יודע. לפני מי אתה עתיד ליתן וחשבון אתה יודע. אבל אצל האדם הראשון, לא היה מאין באת? מטיפה סרוחה. כי מי ברא אותו? השם יתברך. מאיפה לקח הקב"ה את העפר כדי לברוא את האדם הראשון? ממקום המזבח של בית המקדש. האדם ממקום כפרתו נברא. ונתן לו נשמה מלמעלה. לכן ראה שניים (לאן אתה הולך? ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון) ולא ראה שלושה (מנין באת? לאן אתה הולך? ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון?).

ויטע השם אלוקים גן מעדן מקדם וישם שם את האדם אשר ברא

כותב **ספר התשב"י**, שאלו אותי כמה וכמה מחכמי העולם, איפה גן עדן? ותביא הוכחה שיש גן עדן? האם מישהו היה שם וחזר? טפשים, מי שרואה את גן עדן לא רוצה לחזור. **רבי יהושע בן לוי** נכנס לגן עדן ולא חזר. מי מוכן לראות גן עדן ולחזור. המים של גן עדן מחיים מתים אומרת הגמרא. הריח של גן עדן מחייה נפשות.

ויאמר, האדם, זאת הפעם עצם מעצמי, ובשר מבשרי; לזאת יקרא אשה, כי מאיש לקחה-זאת.

ותתן גם-לאישה עמה, ויאכל.

למה צריך לכתוב עמה?

מה עשתה חוה. תפסה אותו חוה והאכילה אותו בתוך הפה. למה? עשתה וידוא הריגה. היא אמרה יכול

להיות שאני אוכל מעץ הדעת ואמות. ואם אני אמות והוא עוד לא אכל ויראה שאני מתתי. יגיד העץ הזה ממית ולא יאכל. ואז הקב"ה ירחם עליו ויברא לו אישה שניה. מה יקח לו אישה אחרת? אני אהרוג אותו. זאת אומרת היא לא אכלה עד שלא ראתה שגם הוא אוכל. שניהם ביחד אכלו. שואל אותו הקב"ה למה אכלת? מה הוא עונה לו? האשה אשר נתת עמדי. מה זה עוד פעם עמדי? קודם עמה? ועכשיו עימדי? רש"י כותב, כאן כפר בטובה של הקב"ה. הקב"ה נתן לך אישה שתעזור לך, תשמח אותך, אתה אומר לו "האישה אשר עימדי"? רק שלילי? איפה התודה רבה? **רבינו חיים בן עטר**, דבר סגוריה על האדם הראשון. הוא אומר לקב"ה, אבא שבשמיי, אתה בראת לי את האישה שתבשל, תכין לי את האוכל, ותתן לי את כל מה שאני צריך, היא המשגיח כשרות שלי. אתה מינית אותה. הבעל סומך על אשתו. השם ישמור ויציל כמה חמור עונש הנידה וכמה צריך להיזהר בזה. רב הצרות שלנו זה מזה. טומאת הנידה קופצת על האיש. היא שומרת, היא בודקת, היא סופרת, היא הכל עושה, אנחנו סומכים עליה. **עד אחד נאמן באיסורים.**

פירוש אחר, אתה אמרת לי **כי ביום אכלך ממנו מות תמות**. אבל אם אדם יש לו אישה רעה. מה כתוב בפסוק, **ומוצא אני את האישה מר ממוות**. אז אמר האדם הראשון לקב"ה, היו לי שתי ברירות, או לשמוע לה או לא לשמוע לה. אם אני אשמע לה אז אני מת אבל אם אני לא שומע לה זה מר ממוות. לכן אמרתי אני אוכל. אז חיפשתי את העונש הפחות קשה.

ועפר יאכל כל ימי חייו

איזה קללה זו? זו ברכה. איפה שהוא הולך מזונו עימו. אלא, **רבינו בחיי** אומר, אתה יודע איזה אוכל האדם אוהב לאכול? דבר שהוא עובד עליו. מה שטרח עליו. הנחש לא טורח על האוכל שלו. הכל טעם עפר. אף פעם הוא לא נהנה מהאוכל. אדם שמזיע ומביא כסף הביתה, אז הוא מעריך את האוכל. דבר שאדם לא יגע עליו אין לו מזה הנאה.

בעיצבון יאכלנה

מה זה בעיצבון?

פרנסה קשה יותר מלידה. בלידה אמר הקב"ה לחוה בעצב תלדי בנים. קשה לידה. אבל פרנסה יותר קשה מלידה. לא בעצב אלא בעיצבון. עיצבון פעמיים עצב.

אם כל חי

למה לא קרא לה חיה? למה חוה?

לשון חויה. בתרגום חויה זה נחש. אבל מה זה חוה? סתם אישה, מצילה ומהחטא ומגדלת את בנינו לתורה. שתי תועלות באישה. אבל כאן, אי אפשר להגיד מצילה מהחטא כי לא היתה עוד אישה. חוה היתה האישה היחידה היפה בעולם. נשאר מגדלת. לכן קראה חוה.

האדם ידע את חוה אשתו

נקנסה מיתה מייד העמיד תולדות. בדיוק אחרי החטא כתוב והאדם ידע את חוה אשתו. ידע שיש מוות בעולם אמר נביא ילדים כמה שיותר. יש מוות אז צריך להוסיף. כמו בשואה, כמה מוות וכל האומות נגדנו. והנה עם ישראל חי ומתרבה. כלבה מולידה 8 גורים. וכבשה כמה מולידה? 1. את

הכבשים שוחטים לרב ואוכלים אותם. והם הרבה יותר מהכלבים. ככה עם ישראל כמה שהם הורגים ככה הם מתרבים.

קין היה עובד אדמה והבל רועה צאן. מה העניין שהתורה מדגישה שקין היה עובד אדמה. התורה מזהירה להזהר מהצבועים. דאג לצער בעלי חיים והרג את אח שלו. אל תהיה רחמן יותר מדי שלא תהיה אכזרי.

אומר **הגאון מוילנא**, ויאמר קין אל הבל אחיו, מה זה אל הבל אחיו? ...ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו, למה כתוב אחיו? וכי כמה היה בעולם? תזהר אחד שאומר לך אחי הוא מתכנן משהו. הוא רצה לרכוש את אמונו, אחי אתה.

איכה?

הזהר הקדוש אומר אי כה. השכינה נראית כה. כה תברכו. שמתי את השכינה איתך, למה לא חשבת עליה ואכלת מעץ הדעת? מהעור נהיה אור. ע' זה 70, א' זה 1. ההפרש 69. יגון 69. בגלל שהוא עשה מעור אור אז נהיה יגון בעולם.

ונח מצא חן בעיני השם

אם אתה רוצה לחיות טוב תהיה רגוע ותהיה שמח. אתה רוצה להיות בנוח? תמצא חן. תן חיוך אז תחיה טוב.

הקב"ה ישמח אתכם ואותנו, ויבטל מעליכם ומעלינו כל גזירות קשות ורעות ויגזור עליכם ועלינו כל גזירות טובות.

לעילוי נשמת אהובינו

אפרים שמעון אריאל ז"ל

בן עזיהו מרדכי וסיגל שיחיו